

Jaarverslag Stichting Internationaal Lied Festival Zeist 2021

In weerwil van de grote beperkingen die de covid-19 pandemie ook in 2021 met zich meebracht, is het Internationaal Lied Festival Zeist er toch in geslaagd een aantal activiteiten te organiseren.

1. Avondconcert NPO Radio 4 - 10 mei 2021
2. Online Festivaldag - 6 juni 2021
3. Najaarsrecital (i.s.m. Stichting Slotconcerten Zeist) - 10 oktober 2021
4. Festival 22 – 31 oktober 2021

1. Avondconcert 10 mei

In het NPO Radio 4 Avondconcert van 10 mei 2021 gaven twee duo's (bariton Henk Neven en pianist Hans Eijsackers, en sopraan Helena Konings en pianiste Heleen Vegter) live vanuit de studio in Hilversum een vooruitblik op de vijfde van het Internationaal Lied Festival Zeist in oktober 2021. Zij brachten composities ten gehore van o.a. Hahn, Gurney, Schubert, Griffes, Respighi, Straus, Liszt, Wolf, Zemlinsky, Fauré en Duparc.

2. Online Festivaldag 6 juni

Het Internationaal Lied Festival Zeist organiseerde op 6 juni een online festival dag met als thema "Fin de Siècle". Het programma bestond uit drie recitals en een lezing over Alphons Diepenbrock, aan wiens werk het festival vorig jaar extra aandacht besteedde. Met optredens van Ellen Valkenburg, Maurice Lammerts van Bueren, Hans Pieter Herman, Bas Verheijden, Rosina Fabius, Peter Gijbertsen en Florian Just. Hein van Eekert verzorgde de presentatie van deze dag.

De audiovisuele opnamen waren van een uitstekende kwaliteit en wij kregen positieve reactie op de kwaliteit van het evenement. Kijkers en luisteraars bleken vooral na de dag 'uitgesteld' te kijken en luisteren. In totaal trokken de recitals en de lezing een publiek van ca. 500 mensen; zij gaven een hoge waardering.

Deze online festivaldag werd mogelijk gemaakt door extra subsidies van de gemeente Zeist en de provincie Utrecht in het kader van Corona steunpakketten. Dankzij deze extra steun konden wij ten tijde van lockdown toch online een prachtige festivaldag realiseren voor ca 500 bezoekers.

Evenementen streamen is een geweldige mogelijkheid om een groter publiek te bereiken, maar deze dag heeft ons ook geleerd dat streamen financieel een moeilijke zaak is, omdat de kosten hoger zijn dan bij een recital met publiek in de zaal en de inkomsten lager.

3. Najaarsrecital i.s.m. Stichting Slotconcerten Zeist 10 oktober

Het najaarsconcert *The Big Chariot* kwam tot stand in goede samenwerking met de stichting Slotconcerten Zeist en vond plaats op zondagmiddag 10 oktober in de sfeervolle Slotzolder van Slot Zeist. De uitvoerenden waren de tenor Peter Gijsbertsen en gitarist Stefan Gerritsen

The Big Chariot is een bijzonder programma met parels uit de Engelse en Spaanse liedkunst, waarin smart en ironie elkaar afwisselen. Componisten waarvan werken werden uitgevoerd waren Schubert, Britten, Dowland, Schumann, Brahms, De Falla en Lorca.

4. Het eerste lustrum van het festival 22 – 31 oktober

Corona speelde ook het ILFZ parten, maar wij prijzen ons bijzonder gelukkig met het feit dat de vijfde editie van het Internationaal Lied Festival Zeist in 2021 toch in oktober kon plaatsvinden, van vrijdag 22 tot en met zondag 31 oktober.

Het thema van de vijfde editie was *‘Van fin de siècle naar nieuwe stromingen’*, de periode van 1890 – 1914 waarin de wereld en de kunst sterk veranderden, en een tijd die veel gelijkenissen vertoont met de onze. Speciale aandacht was er voor de Nederlandse componist Alphons Diepenbrock, in 2021 honderd jaar geleden overleden. Naast Diepenbrock stonden in 2021 de componisten Berg, Schönberg, Mahler, Rachmaninov, Fauré en Debussy centraal. Centrale dichters waren Rückert, Eichendorff, Verlaine en Baudelaire.

Het Internationaal Lied Festival Zeist 2021 was een tiendaags festival boordevol activiteiten:

- Vijftien liedrecitals door topmusici, jong talent en rising stars;
- Zes dagen masterclass voor jonge professionele duo's;
- Acht projecten Educatie en Participatie;
- Young Artist Platform, auditie voor zes jonge professionele duo's;
- Compositieopdracht nieuw lied;
- Drie lezingen;
- Recitals door deelnemers aan de masterclass in verzorgingstehuis de Looborch in Zeist

De doelen van het Internationaal Lied Festival Zeist zijn in hoge mate gerealiseerd:

1. Podium geven aan nationale en internationale topmusici, zowel gerenommeerd als aanstormend

Het festival heeft dit jaar in 15 recitals een podium geboden aan 48 nationale en internationale topmusici, zowel gerenommeerd zoals Robert Holl en Roger Braun, Benjamin Appl en James Baillieu, Olivia Vermeulen en Jan Philip Schulze, Raoul Steffani en Camerata RCO als aanstormend, zoals de rising stars Matthias Hoffmann en Lisa Ochsendorf.

2. De klassieke zangkunst voor een breed publiek toegankelijk maken

In totaal hebben 3318 mensen het festival bezocht. Dat is iets minder dan in 2019 (3452), maar gezien de omstandigheden (eerste festival pas weer na mei 2019, de lange periode van wisselende coronamaatregelen, de terughoudendheid van het publiek) is het bezoekersaantal van het festival 2021 heel goed te noemen. Weinig theaters en concertzalen halen de bezoekersaantallen van vóór de corona. De vijfde editie van het festival heeft veel publiciteit gekregen op radio en TV, in de pers en in de sociale media. De organisatie heeft hier ook veel geïnvesteerd.

3. *Nieuwe interpretaties van klassiek werk de ruimte geven*

3.1 *Nieuwe composities*

Het Internationaal Lied Festival Zeist vindt het belangrijk de liedkunst levend te houden en door te geven aan volgende generaties. Nieuwe composities horen daarbij. De compositieopdracht betreft een lied, dat fungeert als het verplichte werk voor de zes duo's die deelnemen aan het Young Artist Platform. Componisten worden geselecteerd op hun vermogen om een lied te componeren dat actueel en relevant is. Voor het afgelopen festival was dat de Poolse componiste Hanna Kulenty die een lied heeft gecomponeerd op het gedicht *Eldorado* van Edgar Allan Poe over de zoektocht naar geluk die bijna per definitie gedoemd is te mislukken. Het was heel boeiend om dit prachtige nieuwe lied op het Young Artist Platform in zes verschillende uitvoeringen te horen, verschillend qua stemmen en interpretaties.

Daarnaast werden in het recital van Vincent Kusters en Charlie Bo Meijering op zaterdag 23 oktober 2021 in een programma gewijd aan Nederlandse componisten het lied *Voor ik slaap* van Max van Platen en de *Drei deutsche Lieder* van Hans Leenders uitgevoerd. Allebei nieuwe composities, speciaal gecomponeerd voor Vincent Kusters. Het lied leeft!

3.2 *Muziektheater*

In de recitals van Olivia Vermeulen en Jan Philip Schulze op zaterdag 23 oktober 2021 en van het Coco Collectief op zondag 31 oktober 2021 werd de muziek verrijkt met theater. Olivia Vermeulen verbeeldde het thema *Dirty Minds* zeer expressief uit en in het programma *Ik, Pauline* van het Coco Collectief met kostuums en simpele rekwisieten de wekelijkse salons die Pauline Viardot hield, de componisten die daar kwamen en de muziek die daar klonk tot leven gewekt.

3.3 *Nieuwe arrangementen*

In het recital van Raoul Steffani en Camerata RCO, een ensemble dat bestaat uit leden van het Koninklijk Concertgebouworkest op dinsdagavond 26 oktober 2021 stond het romantische lied uit het fin de siècle centraal. Componist en arrangeur Henk de Vlieger maakte arrangementen van liederen van Alma Mahler, Alban Berg en Erich Korngold. De sensuele sfeer van het Wenen rond 1900 creëren is de musici van Camerata RCO op het lijf geschreven. Waar deze liederen normaal klinken met zang en piano, werd nu met zang en een ensemble van strijkers, harp en klarinet een totaal andere klankwereld opgeroepen. Het werkte heel sterk en was een mooie afwisseling met de standaard recitals zang en piano.

4. *Talentontwikkeling stimuleren door masterclasses en samenwerkingsverbanden aan te gaan met amateurmusici en scholen.*

4.1 *Young Artist Platform*

Het Young Artist Platform is een auditie. Zes professionele liedduo's aan het begin van hun (inter)nationale carrière hebben op vrijdag 22 oktober 2021 de gelegenheid gekregen zich met een recital van 45 minuten te presenteren aan een vakkundige jury en het publiek. De twee winnende duo's zijn Vincent Kusters en Charlie Bo Meijering en Karola Pavone en Boris Radulovic. Zij mogen optreden tijdens het eerstvolgende festival in Oxford en in Zeist. Zo werken wij aan een keten van masterclass, auditie en optredens en bieden wij bouwstenen en een podium.

4.2 *Masterclass*

Masterclass voor professionele musici aan het begin van hun carrière. Zes duo's hebben zes dagen les gekregen van gerenommeerde docenten Robert Holl (bas), Elly Ameling (sopraan), David Selig (piano), Wolfgang Holzmair (bariton), Hans Eijsackers (piano), Waltraud Österreicher (performance coach), Corrie Minnigh (taalcoach Frans), Cas Jönsthövel (taalcoach Duits) en Frans Huijts (poëziebesprekingen).

De deelnemende duo's hebben op zaterdagmiddag 30 oktober een sterk en geïnspireerd presentatierecital gegeven, hierin was duidelijk te horen en te zien hoeveel ze geleerd hebben in de masterclass. Op zondagmiddag 31 oktober hebben drie duo's recitals gegeven in het verzorgingstehuis de Looborch in Zeist. Dit werd zeer gewaardeerd door de bewoners.

4.3 <i>Educatie en Participatie</i>	Aantal deelnemers
1. Open Podium	9
2. Workshop <i>Maria Stuart liederen</i>	5
3. Workshops <i>Songs of Travel</i>	8
4. Masterclass gevorderde amateurs	6
5. Liedklas amateurduo's	6
6. Schoolproject primair onderwijs - <i>De Haven van Zeist</i>	200
7. Schoolproject voortgezet onderwijs – <i>Nachtmuziek</i>	30
8. Meezingconcert 3+ - Dirk Scheele, <i>In Holland staat een huis</i>	267

In totaal dit jaar 262 deelnemers aan de Educatie- en Participatieprojecten (exclusief het Meezingconcert). In 2019 378, een daling van 31%, maar gezien de genoemde omstandigheden is dit aantal deelnemers nog heel goed te noemen.

Twee projecten verdienen speciale vermelding, de scholierenprojecten *De Haven van Zeist* (primair onderwijs) en *Nachtmuziek* (voortgezet onderwijs):

De Haven van Zeist was een liedklasproject voor leerlingen uit de groepen 5 t/m 8 van het primair onderwijs. De basis van dit project was het gedicht *De Haven van Zeist*, dat is geschreven door stadsdichter Mary Heylema en op muziek gezet door koordirigent en muziekdocent Matthijs Overmars. Theatermaker Bram van Oers maakte er met vijftien andere zeemansliederen een aansprekend verhaal van dat zich afspeelt in de jaren 30 van de vorige eeuw. Drie scholen, een uit Zeist, een uit Bilthoven en een uit Driebergen hebben aan dit project meegedaan met in totaal 200 leerlingen. De uitvoering op dinsdagochtend 26 oktober 2021 in de grote zaal van kerk van de Evangelische Broedergemeente was een groot succes. Kinderen en bezoekers waren laaiend enthousiast!

Nachtmuziek was een multidisciplinair liedfestivalproject voor jongeren van 12 tot 18 jaar. Het project bestond uit het instuderen van een aantal liederen over de nacht, en daarnaast was er een wedstrijd aan verbonden voor gedichten en foto's met als thema de nacht. 30 jongeren van 12 tot 18 jaar hebben aan het project meegedaan.

Op het feestelijke Nachtmuziekconcert op vrijdagavond 29 oktober 2021 in het Torenlaan Theater werden de ingestudeerde liederen gezongen, de winnende gedichten voorgedragen en de winnende foto's geprojecteerd. Het was een zeer geslaagd project.

Waardering door de bezoekers

Bezoekers zijn afkomstig uit het gehele land, bijna de helft uit de provincie Utrecht en ca. 30% uit Zeist en de stad Utrecht. Ook dit jaar is er een uitgebreid publieksonderzoek uitgevoerd, waaraan bijna 100 bezoekers deelnamen. Uit het onderzoek blijkt dat het Internationaal Lied Festival Zeist met een gemiddeld rapportcijfer van 8.6 bijzonder hoog gewaardeerd wordt. Meer dan de helft (55%) gaf zelfs een 9 of 10.

De hoge waardering vindt bevestiging in het percentage dat aangeeft zeker van plan te zijn om ook het festival van volgend jaar te bezoeken: 76% geeft aan dat zeker te gaan doen, en 23% mogelijk. Dit jaar was de helft van het publiek `nieuw`.

Het Internationaal Lied Festival Zeist wordt vooral gewaardeerd om:

- De sfeer, ambiance en de prachtige locatie vlakbij Slot Zeist
- De diversiteit, en brede opzet van het programma
- En last but not least de hoge kwaliteit van de artiesten en uitvoeringen

Uit de evaluatie blijkt dat niet alleen de toprecitals hooggewaardeerd worden, maar ook de Masterclass, lezingen en educatieve evenementen. Voor veel bezoekers is juist het brede en diverse karakter van het festival belangrijk.

Dit jaar ging de hoogste waardering uit naar de recitals van Benjamin Appl en James Baillieu (9,6) en van Olivia Vermeulen en Jan Philip Schulze (9,4). Ook de masterclass van David Selig kreeg een 9. Buitengewone cijfers. Het 2021 `corona` festival is volgens de bezoekers al met al zeer geslaagd. Gevraagd naar de wensen voor 2022, levert dat met name `ga zo door!` op.

Reacties van bezoekers

Festival algemeen

- *Zeer hoog niveau*
- *Geweldige prestatie om onder deze omstandigheden het festival voor elkaar te krijgen en ons al die maanden geïnformeerd te houden. Organisatie uitstekend, vriendelijke sfeer, vrijwilligers 10 plus!*
- *Prachtig programma, zeer verzorgd, uniek in NL.*
- *Mooi programma, uitgebreide programmatoelichtingen; veel sfeer en ambiance, hartelijke ontvangst.*
- *Prachtige recitals, goed georganiseerd, mooie locatie, interessante masterclass*
- *Fantastisch mooi festival, zet het lied zeer mooi op de kaart. Veel verschillende activiteiten ook voor jongeren. Hoog niveau van uitvoerenden en deelnemende jonge zangers.*
- *Prachtig zo'n enorme verscheidenheid aan optredens*
- *Complimenten, ik was er voor het eerst en heb zeer genoten, volgend jaar ga ik meer van het Festival boeken!*
- *Mooi programma, goede zangers en pianisten, afwisselend repertoire*

Recitals

- *Henk Neven en Hans Eijsackers: zeer mooi gekozen programma, erg mooi uitgevoerd; fantastisch!; ik was erg onder de indruk.*
- *Dag van het Lied VVHL: prachtige optredens, interessante lezing en mooie locatie; mooie dag, interessant programma; geweldig, masterclass was ook heel verhelderend, prachtige stemmen.*
- *Olivia Vermeulen en Jan Philip Schulze: origineel en verrassend; een absoluut hoogtepunt van het festival; een groot feest; zeer uitdagend, prikkelend en met humor, beide musici zijn fantastische performers; zó'n mooi programma en waanzinnig goed gebracht.*
- *Rosina Fabius en Niels Fischer, Robert Holl en Roger Braun: de presentatie door Holl weer ontroerend mooi; Robert Holl blijft uniek en buiten iedere categorie; Rosina zong prachtig, bijzonder om liederen te horen met orgelbegeleiding.*
- *Marlis Petersen en Matthias Lademann: dit vond ik verreweg het allermooiste van de hele week, ik was zeer ontroerd door haar en haar pianist; mooi uitgebalanceerd recital; Marlis Petersen is een boeiende persoonlijkheid, communiceert goed met het publiek.*
- *Michael Wilmering en Daan Boertien: goed dat jonge musici uit de buurt geprogrammeerd worden; enthousiaste zanger, goede pianist; teveel toelichting tussen de stukken, dat haalde de vaart er helemaal uit.*

- *Raoul Steffani en Camerata RCO: prachtig recital; mooi de afwisseling (Camerata en zang) met de recitals op andere avonden (piano en zang); de klarinetkwintetten waren een mooie aanvulling op de liederen, alles van hoog niveau; heerlijke muziek.*
- *Lenneke Ruiten en Thom Janssen: gewoon heerlijk, een hele mooie en leuke avond: uitstekend op elkaar ingespeeld duo, vakwerk, zeer goede balans; geweldig team, Bravi!; interessant repertoire, samenspel zang/piano goed, dynamiek hier en daar nogal fors.*
- *Carolyn Sampson en Joseph Middleton: om nooit, nooit meer te vergeten; vooral Middleton de top van het festival; de stem, de begeleider en met name de wijze van met ieder lied een wereld scheppen en dan de spanning daarvan vasthouden: meesterlijk!; komen ze terug in mei?!*
- *Marta Fontanals-Simmons, Ashley Riches en Sholto Kynoch: mooi programma, mooi uitgevoerd; zangeres prachtig, zanger soms wat overdreven; Kynoch 10.*
- *Presentatierecital Masterclass professionele duo's: ontroerend en heel leuk om te zien hoe fantastisch ze allemaal zongen en hoe ze toepasten wat ze allemaal hadden geleerd; erg fijn om de nieuwe generatie liedduo's te horen, hoge kwaliteit.*
- *Winnaarsrecitals Siân Dicker en Krystal Tunnicliffe, Matthias Hoffmann en Lisa Ochsendorf: Dicker: verfrissend communicerend, zichzelf; Hoffmann en Ochsendorf : uitstekend.*
- *Florian Boesch en Justus Zeyen: overweldigend! Kunnen zij terug komen?; Boesch is een groot verteller met een grote stem; pianist soms wat ongenueanceerd, zanger meeslepend; mooi recital.*
- *Coco Collectief en Maurice Lammerts van Bueren: heel leuk om ook wat luchtiger theater te zien; kwalitatief hoogstaand en zeer humoristisch programma!; geweldig en sprankelend; uitermate onderhoudend, het lied in een nieuwere vorm, werd heel vrolijk van het concert!*
- *Benjamin Appl en James Baillieu: Onvoorstelbaar hoe aangrijpend en prachtig!; een hele mooie afsluiting van een fantastisch festival!; fenomenaal liedrecital, prachtig duo, groots en intiem, hopelijk komen zij volgend jaar weer; ongekend goed!; hier kwam ik voor!*

Educatie (reacties van bezoekers en deelnemers)

- *De haven van Zeist: ontroerend om zoveel kinderen met zoveel inzet te horen zingen; professionele begeleiding door koordirigent en pianobegeleiding; erg mooi.*
- *Nachtmuziek: prachtig om mee te maken hoe de verschillende kunstvormen bij elkaar kwamen in dit project en hoe enthousiast alle jongeren meededen!*
- *Masterclass gevorderde amateurs: hele goede en betrokken docenten die me veel geleerd hebben en leuk om een aantal dagdelen met andere enthousiaste zangers op te trekken.*
- *Liedklas voor Amateurduo's: prima, goede sfeer, tips, begeleiding, samenwerking, goede samenstelling deelnemers, ook gewoon leuk en inspirerend; het was een feestje.*
- *Workshop Songs of Travel: Robbert en Micha zijn heel fijne workshopbegeleiders: open, toegankelijk, geen poeha, kundig. Een dag is wel kort, volgende keer minder deelnemers.*
- *Workshopdag Maria Stuart liederen: zeer deskundige docenten die aansloten bij het niveau van de deelnemers; mooi om het verschil te horen tussen de eerste keer het lied zingen en de presentatie op zaterdag.*

Masterclass (reacties van deelnemers)

- *Ik zou deze week iedereen met een passie voor het lied aanraden.*
- *De combinatie van een intensief masterclassschema, een live en ondersteunend publiek in alle openbare masterclasses, alle concerten kunnen bijwonen en het verblijf bij een gastgezin is gewoon perfect.*
- *Het echt buitengewoon en onvergetelijk om onze idolen te ontmoeten en te kunnen delen in hun kennis.*
- *Het was echt een prachtige masterclass. Ik raad deze cursus al mijn vrienden aan! Alle leraren zijn echt fantastisch. Het was onvergetelijk.*

Organisatie

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

- Steven Matthijsen, waarnemend voorzitter
- Wim Bekkers, secretaris en pr
- Frans Eggink, penningmeester
- Lucie Spreij, coördinatie vrijwilligers, educatie en participatie
- Marcel Jansen, artistieke zaken

Het bestuur ontvangt geen vergoeding. De stichting laat zich adviseren door professionals uit het veld. In de begroting houden we rekening met de inhuur van externen voor bijvoorbeeld de website en kaartverkoop. De organisatie maakt daarnaast zoveel mogelijk gebruik van enthousiaste vrijwilligers.

Governance code cultuur

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de code en past deze zoveel mogelijk toe. Er zijn voor de verschillende bestuursfuncties profielen opgesteld, een rooster van aftreden en een protocol voor de vrijwilligers, met o.m. een beschrijving van de verschillende taken.

Fair Practice Code

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de Fair Practice Code en neemt de inspanningsverplichting op zich deze code zo volledig mogelijk te implementeren. Dit vraagt tijd en energie. Het vraagt ook extra middelen.

Met alle opdrachtnemers worden de afspraken over de honorering schriftelijk vastgelegd in contracten. Voor het Internationaal Lied Festival Zeist is geen cao van toepassing. Alle contracten zijn het resultaat van besprekingen/onderhandelingen met de betrokken uitvoerenden of hun agent. Het zijn allemaal individuele contracten, ondertekend door opdrachtgever en opdrachtnemer.

Het werk van alle opdrachtnemers en vrijwilligers wordt geëvalueerd. Voor alle subsidiënten en sponsors wordt een transparante financiële verantwoording opgesteld. Over het geheel genomen passen we de Fair Practice Code actief toe.

Code Diversiteit & Inclusie

Het Internationaal Lied Festival Zeist onderschrijft de Code Diversiteit & Inclusie. Wij willen dat werkenden en publiek van alle identiteiten - zichtbaar of niet - zichzelf kunnen zijn in ons festival en zich veilig en gerespecteerd voelen. En wij willen de diversiteit van de samenleving beter representeren in ons programma, publiek en partners dan nu het geval is.

Tegelijk gebiedt de eerlijkheid dat het ons eigen maken en toepassen van deze Code bij ons nog in de kinderschoenen staat. De pandemie heeft daarin ook een rol gespeeld. Wij willen ons hierbij laten adviseren in de komende periode hoe we dit handen en voeten kunnen geven op een manier die past bij ons festival.

Wij denken het komende jaar nodig te hebben voor nader onderzoek, bewustwording en verkenning wat passende en haalbare veranderingen zijn. In de jaren daarna willen we die veranderingen dan stapsgewijs implementeren.